

1

การศึกษาเปรียบเทียบนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* A Comparative Study of Chinese Novel *JIA* and Its Thai Translation *BAAN*

ณัฐนันท์ ตียนานนท์¹

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดตัวบทจากนวนิยายจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ผลการวิจัยพบว่าประการแรกในด้านโครงสร้างทางภาษาทั้งระดับคำและระดับประโยคมีการเพิ่มเติม ตัดทอน ปรับคำหรือข้อความนั้นให้สอดคล้องกับบริบทและการถ่ายทอดตัวบทที่ตรงเกินไป ประการที่สองกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นในนวนิยายจีน *เจีย* นั้นเป็นการใช้ภาษาภาพพจน์ (figurative language) มีหลายวิธีด้วยกัน อาทิ อุปมา อุปลักษณ์ บุคลาธิษฐาน สัญลักษณ์ สัทพจน์และอติพจน์ซึ่งสามารถอธิบายตามความหมายและโครงสร้างภาษาจีน หรือการปรับเปลี่ยนคำหรือโครงสร้างใหม่โดยให้สอดคล้องกับภาษาไทย ประการที่สามภูมิหลังทางสังคมวัฒนธรรมที่แตกต่างกันของแต่ละชาติมีอิทธิพลต่อการถ่ายทอดความหมายหรือที่เรียกว่า “เอกลักษณ์” ทางภาษา

คำสำคัญ: นวนิยายจีน การแปล *เจีย*

Abstract

The purpose of this research was to study the process of conveying the theme in the Chinese novel *Jia* to its Thai translation *Baan*, According to the results

---

¹ นิสิต หลักสูตรอักษรศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

of this research, it found that the conveying of theme in terms of words and messages was done with addition, reduction, adjustment, and literal translation of both words and messages in order to make the theme comply with the contexts. Next, the figurative languages such as simile, metaphor, personification, symbols, onomatopoeia, and hyperbole are the outstanding language techniques used in the novel *Jia*. These techniques helped convey the meanings as to Chinese language structure, and adjust the words or structures that were in compliance with Thai. Finally, the different cultural and social backgrounds of different nations had influences on the ways to convey the meanings, which is called “identity” of language.

Keywords: Chinese novel , Translation, *Jia*

บทนำ

การแปลคือการถ่ายทอดความหมายจากภาษาหนึ่งไปยังอีกภาษาหนึ่ง โดยจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรม² ตัวอย่างเช่น ในสมัยอดีตมีการแปลคัมภีร์ทางพุทธศาสนาจากภาษาบาลีสันสกฤตเป็นภาษาจีน แสดงให้เห็นการเปิดรับเอาพระพุทธศาสนาจากประเทศอินเดียเข้าสู่ประเทศจีน ยิ่งมีการแปลมากขึ้นเท่าใดยิ่งมีการถ่ายทอดหรือแลกเปลี่ยนข้ามวัฒนธรรมกันมากขึ้น

จากประวัติศาสตร์การแปลของประเทศไทยพบว่า การแปลวรรณกรรมระดับชาติมีมาตั้งแต่รัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช โดยพระองค์โปรดเกล้าฯ ให้มีการแปลวรรณคดีจีน 2 เรื่อง คือ ไซ่ฮั่นและสามก๊ก³ ซึ่งในขณะนั้นทฤษฎีการแปลยังไม่ได้เข้ามามีบทบาทในการถ่ายทอดความหมาย ประกอบทั้งผู้รู้ภาษาจีนมีไม่มาก ดังนั้นการแปลหนังสือในสมัยก่อนจึงค่อนข้างลำบาก ภาษาจึงไม่สละสลวยดังเช่นปัจจุบัน เห็นได้ว่าวรรณกรรมแปลในสมัยอดีตล้วนเป็น

² ศศรัถย์เพชรเชิดชู, การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552), หน้า 5.

³ เจ้าพระยาพระคลัง(หน), ตำนานสามก๊ก (กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ ศิลปาบรรณาการ, 2515), หน้า 30-31, อ้างถึงใน วรรัตน์ พิริยานสรณ์, 2542: หน้า 1.

วรรณกรรมที่มีชื่อเสียง เช่น นวนิยายเรื่อง *เจีย* (家⁴บ้าน) ของ ปาจิน (巴金) ซึ่งเป็นนวนิยายสมัยใหม่ขนาดยาวของปาจินที่ได้รับการตอบรับจากผู้อ่านอย่างกว้างขวาง ปาจินเริ่มประพันธ์นวนิยายเรื่องนี้เมื่ออายุ 27 ปี คือในช่วง ค.ศ. 1931 ซึ่งเป็นระยะเวลาใกล้เคียงกับช่วงเปลี่ยนแปลงการปกครองของไทยในปี พ.ศ. 2475 นับถึงปี ค.ศ. 1949 เป็นช่วงที่ประเทศจีนเปลี่ยนแปลงการปกครองหรือแม้หลังเปลี่ยนแปลงการปกครองแล้วนวนิยาย *เจีย* ก็ยังได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย⁵ เนื่องจากนวนิยายเรื่องนี้ผู้ประพันธ์พยายามสอดแทรกเนื้อหาสะท้อนสังคมจีนในขณะนั้นซึ่งเป็นสังคมศักดินา เต็มไปด้วยความอยุติธรรม การกดขี่ต่างๆ นานา มาเป็นเนื้อหาในนวนิยาย *เจีย* เรื่องนี้ เพื่อตีแผ่ความจริงออกมาให้สังคมภายนอกได้รับรู้ และเนื่องจากเหตุผลข้างต้นจึงทำให้นวนิยายเรื่อง *บ้าน* ถูกรัฐบาลจีนในสมัยนั้นตีตราว่าเป็น “หนังสือต้องห้าม”⁶ แต่เนื่องจากเนื้อหาที่มีความเป็นสังคมนิยมจึงทำให้นวนิยายเรื่องนี้กลับมาได้รับความนิยมในวงวรรณกรรมได้อีกครั้งหนึ่ง การกลับมาของนวนิยายเรื่องนี้ นอกจากจะปลุกจิตสำนึกให้แก่เยาวชนจีนแล้ว ยังเป็นบทประพันธ์อมตะเล่มหนึ่งที่มีความล้ำค่าและได้รับการส่งชื่อชิงรางวัลโนเบลสาขาวรรณกรรมอีกด้วย

เนื่องจากนวนิยายเรื่อง *เจีย* นี้ มีชื่อเสียงมากจนได้รับการตีพิมพ์เป็นภาษาต่างประเทศหลายภาษา แต่ในประเทศไทยกลับมีฉบับแปลเพียงสองสำนวนเท่านั้น คือ สำนวนที่แปลจากต้นฉบับจริงแปลโดย อนิวรรณรัตน์ และสำนวนที่เป็นหนังสือภาพที่บรรยายเหตุการณ์โดยสังเขป ซึ่งแปลโดยวิภา อุตมฉันทน์ และเนื่องจากฉบับแปลของอนิวรรณรัตน์นั้นตีพิมพ์ครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2523 ซึ่งในช่วงนั้นวิวัฒนาการการแปลและเทคโนโลยียังไม่ก้าวหน้า จึงย่อมมีอิทธิพลต่อสำนวนการแปลที่ถ่ายทอดออกมาจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* สู่อันดับแปลภาษาไทย *บ้าน* ของอนิวรรณรัตน์ไม่มากนักน้อยดังนั้นจึงเป็นเหตุให้ผู้วิจัยใคร่สนใจศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมาย

⁴ ชื่อเฉพาะที่ถอดเสียงมาจากภาษาจีนจะกำกับตัวอักษรจีนเพียงครั้งแรกเท่านั้น

⁵ ปาจิน, บ้าน. แปลโดย วิภา อุตมฉันทน์ (กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์वाद, 2532), หน้า 4.

⁶ Zhou Ligang 周立刚. (2008). “Jia de jieshou yanjiu 《家》的接受研究 (การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของนวนิยายเรื่อง *เจีย*)” (Master’s Thesis, Graduate school, Hebei University, 2008), page 12.

นวนิยายจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* พร้อมทั้งวิเคราะห์สาเหตุและเหตุผลในการแปล รวมทั้งรูปแบบการถ่ายทอดความหมายทั้งเหมือนและต่างที่ปรากฏในฉบับแปลด้วย

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษากระบวนการถ่ายทอดตัวบทจากนวนิยายจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ในด้านโครงสร้างทางภาษาทั้งระดับคำและระดับประโยค
2. เพื่อศึกษาเปรียบเทียบการถ่ายทอดความหมายโดยการใช้องค์วิธีทางภาษาของภาษาต้นฉบับและภาษาปลายทางของนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน*

วิธีการวิจัย

1. ศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับนวนิยายจีน *เจีย* และทฤษฎีการแปลจากหนังสือและแหล่งข้อมูลต่าง ๆ เพื่อค้นหาแนวทางในการทำงานวิจัย
2. แปลและเปรียบเทียบข้อมูลตัวบทนวนิยายจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน*
3. จัดหมวดหมู่และวิเคราะห์ความแตกต่างในกระบวนการการแปล โดยพิจารณาการถ่ายทอดตัวบทด้านโครงสร้างภาษาทั้งระดับคำ ระดับประโยคและด้านการใช้องค์วิธีทางภาษา
4. สรุปผลการวิจัยและรายงานผลการศึกษา

ผลการวิจัย

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* สู่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* สามารถจำแนกออกเป็นสองประเด็นหลัก คือ 1) ความเหมือนและความต่างด้านการถ่ายทอดความหมายระดับคำ ข้อความ และระดับประโยค 2) ความเหมือนและความต่างด้านการถ่ายทอดกลวิธีทางภาษาที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. การถ่ายทอดความหมายในระดับคำ

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดความหมายในระดับคำในฉบับแปลภาษาไทย บำ สามารถแบ่งออกเป็นประเด็นต่าง ๆ ต่อไปนี้

1.1 การถ่ายทอดคำสรรพนาม มีการปรับเปลี่ยนการถ่ายทอดคำสรรพนามในฉบับแปลแตกต่างจากภาษาจีน เพราะผู้แปลต้องการถ่ายทอดภาษาแปลให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละครหรือให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทย เช่น

ต้นฉบับ : 小的在街口上等了许久。

คำแปล : ช้าน้อยไปยืนรอที่หัวมุมถนนเป็นเวลานาน

ฉบับแปล : บ่าวไปยืนรออยู่ที่หัวถนนเป็นเวลานาน

“บ่าว” เป็นคำสรรพนามบุรุษที่หนึ่งที่แสดงออกถึงความเป็นผู้ใช้เพศชายในสมัยอดีต

ต้นฉบับ : “又是他,” 觉慧冷笑道。

คำแปล : เขาคคนนี้อีกแล้ว เจี้ยฮุยยิ้มอย่างดูแคลน

ฉบับแปล : “ไอ้เฒ่าคนนี้อีกแล้ว” เจี้ยฮุยหัวเราะอย่างดูแคลน

“ไอ้เฒ่า” ที่ผู้แปลเลือกใช้เป็นสรรพนามบุรุษที่สามเพื่อแสดงออกถึงความเกลียดชังและเพื่อความสมจริงของความรู้สึกตัวละคร

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดบุรุษสรรพนามขึ้นอยู่กับบริบทและความรู้สึกของตัวละคร หรือ “ความสมจริง” ในเนื้อหานั้นเอง

1.2 การถ่ายทอดคำวิสามานยนามหรือชื่อเฉพาะ เนื่องจากชื่อเฉพาะในนวนิยายเรื่องนี้มีคำที่มาจากภาษาต่างประเทศและชื่อเฉพาะที่มีอยู่ในภาษาต้นทางเท่านั้น จากการศึกษพบว่าหากเป็นคำที่มาจากภาษาต่างประเทศ ผู้แปลเลือกวิธีการทับศัพท์เพื่อความเป็นสากลและเข้าใจได้ทั่วถึงในหมู่นักอ่านชาวไทย ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : “我们这学期读完了《宝岛》，下学期就要读托尔斯泰的《复活》”

คำแปล : เเทมนี้พวกเราเรียนเรื่อง เกาะล้ำค่า จบแล้ว เเทมหน้าเราก็จะเริ่มเรียนเรื่อง ฟิ้นคืนชีพ ของตอลสตอย

ฉบับแปล : “เทอมนี้เราเรียนเรื่อง *เกาะมหาสมบัติ* จบ เทอมหน้าก็จะเริ่มเรียนเรื่อง *ฟื้นชีพ* ของตอลสตอยอีก”

“托尔斯特” เป็นนักเขียนชาวรัสเซีย ชื่อเต็มคือ เลโอ ตอลสตอย (Leo Tolstoy) ผู้แปลเลือกแปลโดยใช้เสียงภาษาอังกฤษเพื่อความ เป็นสากล

หากเป็นชื่อเฉพาะที่มีอยู่ในภาษาจีนแต่ไม่มีในภาษาไทย ผู้แปลเลือกปรับชื่อเฉพาะนั้นให้มีความหมายครอบคลุมและกะทัดรัดมากที่สุด ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : “作揖主义” 和 “无抵抗主义” 对他的确有很大的用处。

คำแปล : “ลัทธิโค้งคำนับ” กับ “ลัทธิไม่ต่อต้าน” มีประโยชน์ต่อเขามากจริงๆ

ฉบับแปล : “ลัทธิเอล้ำกัมประนมกร” กับ “ลัทธิไม่ต่อต้าน” มีประโยชน์เป็นอย่างมากสำหรับเขาจริงๆ

นอกจากนี้ยังพบชื่อเฉพาะที่ผู้แปลเลือกแปลเพื่อความสอดคล้องกับสังคมไทย เช่น

ต้นฉบับ : 后天就是中秋了。

คำแปล : วันมะรืนนี้ก็เป็นวันไหว้พระจันทร์แล้ว

ฉบับแปล : วันมะรืนก็เป็นวันสารทพระจันทร์แล้ว

“สารท” เป็นชื่อฤดูในระหว่างฤดูฝนกับฤดูหนาวคือฤดูใบไม้ผลิ ราวปลายเดือน 10 ซึ่งเรียกว่า ฤดูสารท⁷ ดังนั้นเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมไทย ผู้แปลจึงเลือกถ่ายทอดชื่อเฉพาะนี้ว่า “วันสารทพระจันทร์”

จากการศึกษาพบว่า การถ่ายทอดชื่อเฉพาะในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้น มีทั้งการทับศัพท์ภาษาอังกฤษ การปรับความหมายใหม่และการปรับคำเพื่อให้สอดคล้องกับสังคมไทย

1.3 การถ่ายทอดคำวิเศษณ์ พบว่าในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการถ่ายทอดคำวิเศษณ์ที่มีความบกพร่องทางความหมายและสื่อความหมายไม่ตรงกับต้นฉบับ ตัวอย่างเช่น

⁷ ประภาศรี สีหอำไพ, วัฒนธรรมทางภาษา (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538), หน้า 247.

ตันฉับบับ : 他不时用苦恼的眼光看觉新。

คำแปล : เขาใช้สายตาที่ก่ลัดกลุ้มมองมาที่เจี๋ยชินบ่อย ๆ

ฉับบับแปล : บางครั้งก็หันมาเหลือบมองเจี๋ยชินอย่างก่ลัดกลุ้ม

“不时 (คุณศัพท์) ทุกเมื่อ ; (วิเศษณ์) บ่อย ๆ”⁸

แต่ฉับบับแปลกลับใช้คำว่า “บางครั้ง” ซึ่งมีความบกพร่องทางความหมาย

นอกจากนี้ยังพบว่า มีความบกพร่องในการถ่ายทอดความหมายคำวิเศษณ์ในภาษาจีน โดยผิดพลาดทางด้านโครงสร้างที่ไม่ปรากฏในภาษาไทย ยกตัวอย่างเช่น

ตันฉับบับ : “大哥，你究竟肯不肯给二哥帮忙？”

คำแปล : “พี่ใหญ่ สุดท้ายแล้วพี่จะยอมช่วยพี่เจี๋ยหมินหรือเปล่า?”

ฉับบับแปล : “พี่ใหญ่ พี่ยินดีช่วยพี่เจี๋ยหมินหรือเปล่ากันแน่?”

“究竟 (นาม) ผลสุดท้าย ; (วิเศษณ์) ...กันแน่ ; โดยแท้จริงแล้ว”⁹

ฉับบับแปลใช้คำถามซ้อนคำถามซึ่งทำให้ข้อความไม่กะทัดรัดและมีข้อบกพร่องด้านโครงสร้าง

จากการศึกษาพบว่า ข้อบกพร่องของการถ่ายทอดคำวิเศษณ์ในฉับบับแปลภาษาไทย บ้าน นั้นคือด้านความหมายที่ไม่ตรงกับความหมายเดิมในตันฉับบับ นอกจากนี้ยังพบว่ามีข้อบกพร่องด้านโครงสร้างอีกด้วย

1.4 การเพิ่มคำ การละคำ การปรับคำและการแปลความหมายคำตรงเกินไป ในหมวดนี้ผู้วิจัยมุ่งเน้นไปที่การถ่ายทอดความหมายโดยการเพิ่มคำ ละคำ ปรับคำและการแปลความหมายคำตรงเกินไป จากการศึกษพบว่า

(1) การเพิ่มคำ ผู้วิจัยพบว่าการเพิ่มคำนั้นมาจากหลายสาเหตุดังต่อไปนี้

(1.1) การเพิ่มคำเข้ามาเพื่อให้เสริมความหมายให้มีมิติ

ยกตัวอย่างเช่น

⁸ ผึ้ง เสี่ยววู๋ย, พจนานุกรมจีน-ไทย (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทฤษฎี บริษัทสถาปัตย์ลิเคชั่น จำกัด, 2549), หน้า 38. เรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

⁹ เรื่องเดียวกัน, หน้า 223.

ต้นฉบับ : 她在被窝里哭起来。

คำแปล : หล่อนร้องไห้อยู่ในผ้าห่ม

ฉบับแปล : หล่อนร้องไห้กระซิกอยู่ในผ้าห่ม

เพิ่ม “กระซิก” เพื่อเสริมบริบทให้มีมิติและเพิ่มอรรถรสมากขึ้น

(1.2) การเพิ่มคำแล้วที่ทำความเข้าใจความหมายในประโยคหรือข้อความ

มีจุดบกพร่องคือข้อความไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 他看见了这一切，满意地微笑了。

คำแปล : เขามองเห็นทุกสิ่งทุกอย่าง แล้วก็ยิ้มด้วยความพอใจ

ฉบับแปล : ท่านมองเห็นทุกสิ่งทุกอย่างที่เกิดขึ้นต่อหน้าท่าน แต่ท่านกลับ

ยิ้มด้วยความพอใจ

เหตุการณ์ในประโยคย่อยมีความเป็นเหตุเป็นผลกัน แต่กลับมีการเพิ่มคำ “แต่...กลับ” ซึ่งเป็นความขัดแย้งกัน ถือว่าเป็นจุดบกพร่องอย่างหนึ่งในข้อความ

จากการศึกษาพบว่า การเพิ่มคำในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีเป้าหมายเพื่อเสริมความหมายให้มีมิติและยังพบข้อบกพร่องหลังจากการเพิ่มคำอีกด้วย

(2) การละคำ ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* พบว่า เมื่อละคำแล้วเกิด

อิทธิพลต่อความหมายดังต่อไปนี้

(2.1) ละคำแล้วความหมายในบริบทคลาดเคลื่อน เช่น

ต้นฉบับ : “我晓得，我先前看见张升私下递信给你。”

คำแปล : “ฉันรู้ ก่อนหน้านี้ฉันเห็นจางเซิงลอบส่งจดหมายให้คุณ”

ฉบับแปล : “พี่รู้ พี่เห็นจางเซิงส่งจดหมายให้น้อง”

ผู้แปลละคำว่า “先前” และ “私下” ทั้งๆ ที่เป็นคำบอกเวลาและคำบอกอาการซึ่งถือว่าเป็นคำสำคัญของข้อความนี้

(2.2) การละคำที่พบในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีจุดประสงค์

เพื่อความกะทัดรัดของข้อความ ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 他并不看觉新，却望着窗外的景物。

คำแปล : เขาไม่มองเจี๋ยซิน แต่กลับมองทิวทัศน์นอกหน้าต่าง

ฉบับแปล : เขาไม่มองหน้าเจี๋ยซิน กลับหันมองไปยังนอกหน้าต่าง

ฉบับแปลละคำว่า “ทิวทัศน์” แต่ก็มิได้ส่งผลกระทบต่อบริบท

การละคำในต้นฉบับภาษาไทย บ้าน พบว่ามีการละคำแล้วส่งผลให้บริบทคลาดเคลื่อนและการละคำเพื่อความกะทัดรัดของข้อความ

(3) การปรับคำ รูปแบบการปรับคำที่พบในฉบับแปลภาษาไทย บ้าน มีดังต่อไปนี้

(3.1) การปรับคำแล้วความหมายไม่เหมาะสมกับบริบท ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : “大哥，你说得不错，” 剑云露出感激的样子说，“我自己也晓得。”

คำแปล : “พี่ใหญ่ พี่พูดถูก” เจียนหยุนพูดด้วยน้ำเสียงที่แสดงความขอบคุณ “ผมก็รู้ตัวผมดี”

ฉบับแปล : “ครับ ผมไม่สู้จะแข็งแรงอย่างที่ว่า” เจียนหยุนพูดด้วยน้ำเสียงแสดงความขอบคุณ “ผมรู้ตัวดีครับ”

“สอ” เป็นความหมายลบแต่กลับเอามาใช้ในประโยคที่มีความหมายบวก ดังนั้นจึงไม่เหมาะสม

(3.2) การปรับโดยใช้กลวิธีทางภาษาหรือวิธีการทางภาษาเพื่อทำให้เกิดภาพพจน์ ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 望着小天井里的青草和野花出神。

คำแปล : มองดูหญ้าเขียวและดอกไม้ป่าที่ลานบ้านอย่างเหม่อลอย

ฉบับแปล : มองดูหญ้าเขียวและดอกไม้ป่าที่ลานบ้านเหมือนตกอยู่ในภวังค์ ผู้แปลเลือกปรับคำว่า “出神” ว่า “เหมือนตกอยู่ในภวังค์” เพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพและเข้าใจตัวละครมากขึ้น

(3.3) การปรับคำเพื่ออิงตามบริบท ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 我才可以放心。

คำแปล : ฉันถึงจะวางใจ

ฉบับแปล : แม่จะได้นอนตาหลับ

“放心” หมายถึง วางใจ แต่ผู้แปลเลือกปรับความหมายของคำให้เข้ากับบริบทโดยใช้คำว่า “นอนตาหลับ” ซึ่งมีความหมายโดยนัยว่า “วางใจ” เช่นเดียวกัน

(4) การแปลความหมายคำตรงเกินไป คือการถ่ายทอดความหมายของคำตรงเกินไปและทำให้ความหมายบริบทไม่สละสลวย เช่น

ต้นฉบับ : 那时候恐怕也说不上爱。

คำแปล : ในตอนนั้นเกรงว่าจะไม่ใช่ความรัก

ฉบับแปล : ในตอนนั้นน่ากลัวว่าจะยังไม่ใช่ความรัก

คำว่า “恐怕” แปลตรงตัวคือ “น่ากลัว” แต่ในบริบทนี้ควรใช้ความหมาย “เกรงว่า” จึงจะเหมาะสมกว่า

การแปลความหมายของคำที่ตรงเกินไปหรือการเลือกใช้ความหมายของคำที่ไม่ตรงกับบริบท ย่อมจะทำให้เกิดการสะดุดในขณะรับสาร ซึ่งส่งผลต่อไปในการรับอรรถรส

2. การถ่ายทอดความหมายระดับประโยคหรือข้อความ ซึ่งหัวข้อนี้ผู้วิจัยได้แบ่งออกมาเป็นประเด็น คือ เพิ่มข้อความ ละข้อความ ปรับข้อความ และการถ่ายทอดความหมายข้อความที่ตรงเกินไปซึ่งสามารถแบ่งย่อยเป็นหัวข้อย่อยได้ดังต่อไปนี้

2.1 การเพิ่มข้อความ ในประเด็นการเพิ่มข้อความนี้ได้แยกออกมาเป็นประเด็นย่อยๆ ได้อีก คือ

(1) การเพิ่มข้อความเพื่อเพิ่มภาพพจน์แก่ผู้อ่าน

ต้นฉบับ : 钱嫂说：“三少爷，老太爷喊你。你快去。”

คำแปล : ฉีเยินสาวบอกว่า “คุณเจี๋ยซู่ยคะ ท่านใหญ่เรียกหาคุณคะคุณรีบไปเถอะคะ”

ฉบับแปล : ฉีเยินสาวบอกว่า “คุณเจี๋ยซู่ยคะ ท่านใหญ่เรียกหาฉันมาตามหาคุณแทบตาย คุณรีบไปเถอะคะ”

ผู้แปลเพิ่มภาพพจน์ “แทบตาย” เข้ามาเพื่อเสริมจินตนาการให้ผู้อ่าน

(2) การเพิ่มข้อความเข้ามาเพื่ออธิบายประโยคให้ชัดเจนยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มวลีในข้อความนั้น เช่น

ต้นฉบับ : 到处都是硫磺气味。

คำแปล : กลิ่นกำมะถันฟุ้งไปทั่วบริเวณ

ฉบับแปล : กลืนกำมะถันพุ่งไปทุกหนทุกแห่ง บนท้องถนนเต็มไปด้วย
ซากของประทัด

ผู้แปลเพิ่มข้อความเข้ามาเพื่ออธิบายและขยายประโยคหลักให้ชัดเจนและ
เห็นภาพมากขึ้น

(3) การเพิ่มข้อความเพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละคร เช่น

ต้นฉบับ : 党新摊开两只手说

คำแปล : เจี้ยนซินแบ่มือทั้งสองออกแล้วพูดว่า

ฉบับแปล : เจี้ยนซินแบ่มือทั้งสองออกอย่างจนปัญญา

เพิ่มวลี “อย่างจนปัญญา” เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละครใน
ขณะนั้นว่ามีความรู้สึกต่อสถานการณ์นั้นอย่างไร

(4) การเพิ่มข้อความเพื่อให้ข้อความในประโยคหรือวลีสมบูรณ์ขึ้น เช่น

ต้นฉบับ : “我想到演戏的事情，我就紧张”。

คำแปล : ผมนึกถึงเรื่องแสดงละคร ผมก็เครียด

ฉบับแปล : หมูนึกผมคิดถึงเรื่องแสดงละครที่ไร ก็รู้สึกตึงเครียดไปหมด

เพิ่มข้อความ “หมูนึก...ที่ไร” และ “รู้สึก” เข้ามาเพื่อเป็นส่วนเติมเต็มให้
ประโยคสมบูรณ์ขึ้น

2.2 การละข้อความ คือการทำให้ข้อความสั้นและกะทัดรัดมากขึ้น เป็นการ
ตัดส่วนไม่จำเป็นหรือส่วนขยายที่ไม่รบกวนบริบทออกไปแต่ยังคงรักษาความหมาย
ในบริบทเดิมได้ครบถ้วน เช่น

ต้นฉบับ : 她的哭声止了。她还在抽泣。最后她连抽泣也止住了。

คำแปล : เสียงร้องให้หล่นหยุดไปแล้ว หล่นยังคงสะอื้น สุดท้าย
แม้แต่เสียงสะอื้นของหล่นก็หยุดไปแล้ว

ฉบับแปล : เสียงร้องให้ของหล่นหยุดไปแล้ว และหยุดสะอื้นไปในที่สุด

ผู้แปลละข้อความ “她还在抽泣” ออกไป เพราะประโยคหน้ากล่าวถึง
เสียงร้องให้ได้หยุดลงไปแล้ว ประโยคหลังสื่อว่าหยุดร้องให้แล้ว แม้แต่เสียงสะอื้น
ก็ไม่มี ดังนั้นเพื่อลดความยืดเยื้อของข้อความ จึงตัดข้อความ “หล่นกำลังสะอื้น”
ออก เพราะประโยคนี้หลักๆ แล้วต้องการจะสื่อว่า “หยุดร้องให้แล้ว”

2.3 การปรับข้อความ เป็นวิธีการอย่างหนึ่งในการถ่ายทอดข้อความโดยการปรับเปลี่ยน ชัดเภาข้อความใหม่โดยยังคงความหมายเดิม จากการศึกษาพบว่าการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความนั้นพบมากที่สุด ซึ่งมีปัจจัยจากหลายสาเหตุดังต่อไปนี้

(1) การปรับข้อความให้สอดคล้องกับเงื่อนไขทางสังคมของภาษาต้นฉบับ เป็นการปรับข้อความภาษาไทยให้สอดคล้องกับความคิดของคนไทย โดยไม่ยึดติดในบริบทในภาษาจีน เช่น

ต้นฉบับ : “鸣凤, 什么客?” 觉慧也踏上了石阶站在门槛上问。

คำแปล : “หมิงฝิง แยกที่ไหนหรือ” เจี่ยฮุยถามเมื่อก้าวขึ้นไปบนบันได

หินยืนอยู่บนธรณีประตู

ฉบับแปล : “หมิงฝิง แยกที่ไหนกัน?” เจี่ยฮุยถามเมื่อก้าวขึ้นบันไดหิน

ไปยืนอยู่ที่หน้าธรณีประตู

ต้นฉบับแปลภาษาจีนแปลว่า “เหยียบบนธรณีประตู” แต่สำหรับคนไทยแล้ว การเหยียบธรณีประตูถือเป็นสิ่งไม่ควร ดังนั้นผู้แปลจึงปรับข้อความใหม่เป็น “ยืนอยู่หน้าธรณีประตู” แทน

(2) การปรับและแปลข้อความผิด คือการถ่ายทอดความหมายออกมาไม่ตรงกับข้อความต้นฉบับภาษาจีน เช่น

ต้นฉบับ : 我索来在梦里很容易惊醒。

คำแปล : แต่ไหนแต่ไรมาผมฝันแล้วตื่นง่ายมาก

ฉบับแปล : แต่ไหนแต่ไรมาผมเป็นคนนอนไว

หากแปลตามต้นฉบับภาษาจีนจะได้ความว่า “ตื่นง่ายมาก” แต่ฉบับแปลกลับแปลว่า “เป็นคนนอนไว” ซึ่งหากจะมองตามบริบทแล้วจะพบว่ามีความบกพร่องทางความหมายชัดเจน

(3) การปรับและแปลข้อความที่มีปัญหาด้านโครงสร้าง ซึ่งเป็นปัญหาที่มีในโครงสร้างฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ดังตัวอย่างต่อไปนี้

ต้นฉบับ : 大雨就要来了。

คำแปล : ฝนใหญ่กำลังจะมาแล้ว

ฉบับแปล : ฝนจะตกใหญ่แล้ว

ในฉบับแปลภาษาไทยเรียบเรียงว่า “ฝนจะตกใหญ่แล้ว” ซึ่งเชื่อว่าผู้แปลจะสื่อความหมายตามต้นฉบับ แต่เกิดข้อผิดพลาดในการเรียงประโยค ดังนั้นจึงควรจะเรียบเรียงข้อความใหม่เป็น “ฝนใหญ่กำลังจะมาแล้ว” จะทำให้ไหลลื่นสละสลวยมากกว่า

(4) การปรับและแปลข้อความโดยใช้ภาพพจน์และวิธีการทางภาษาต่าง ๆ เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการและภาพพจน์ขึ้น ทั้งนี้เป็นการเสริมอรรถรสอีกวิธีหนึ่ง เช่น

ต้นฉบับ : 端公把爷爷吓成了那个样子。

คำแปล : หมอผีทำให้คุณปู่ตกใจจนกลายเป็นอย่างนั้นไปแล้ว

ฉบับแปล : ไอ้หมอผีมันทำให้คุณปู่ตกใจกลัวจนแทบสิ้นสติไปแล้ว

ผู้แปลปรับข้อความเป็น “แทบสิ้นสติไปแล้ว” เพื่อบ่งบอกให้ผู้อ่านทราบถึงอาการปฏิกิริยาของตัวละครในขณะนั้นชัดเจนมากขึ้น

(5) การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของประโยคเดิม คือการที่ผู้แปลไม่ยึดติดโครงสร้างในประโยคต้นฉบับภาษาจีน เรียบ แต่ผู้แปลอาศัยการ “ผล” จากบริบทแล้วปรับโครงสร้างประโยคใหม่ให้สละสลวยและเหมาะสมกับภาษาไทย เช่น

ต้นฉบับ : 经过几次的要求, 居然都得到了母亲的许可。

คำแปล : ผ่านการขอร้องหลายต่อหลายครั้ง สุดท้ายก็ได้รับอนุญาต

จากมารตามจริง ๆ

ฉบับแปล : แต่กว่าจะได้รับอนุญาตจากมารตามความตั้งใจก็ต้องขอร้องอ่อนวอนกันหลายต่อหลายครั้ง

ผู้แปลเลือกถ่ายทอดข้อความโดยการสลับข้อความก่อนหลังจากภาษาจีน ซึ่งโครงสร้างภาษาจีนเป็นโครงสร้างตายตัวเปลี่ยนแปลงไม่ได้ จริง ๆ แล้วประโยคนี้เป็นข้อความเหตุเป็นผลกัน ในภาษาไทยจะเลือกเหตุหรือผลขึ้นก่อนก็ได้ขึ้นอยู่กับคำเชื่อมที่ต้องเปลี่ยนไปตามบริบทด้วย ผู้แปลเลือกแปลตามโครงสร้างภาษาไทยแบบหนึ่งแล้วใช้วิธีการปรับคำเชื่อมให้เหมาะสมแทน

(6) การปรับข้อความโดยไม่ยึดโครงสร้างของข้อความเดิม คือ การที่ผู้แปลเลือกที่จะปรับข้อความให้เหมาะสมกับภาษาไทย สถานการณ์ ความรู้สึกของตัวละครโดยไม่ยึดติดรูปแบบข้อความเดิมในภาษาต้นฉบับ เช่น

ต้นฉบับ : 那般男客人真不害羞，总是点些污眼睛的戏。

คำแปล : แยกผู้ชายพวกนั้นไม่อายกันจริง ๆ สิ่งดูแต่จั่วที่เป็นเสียดลูกตา

ฉบับแปล : แยกผู้ชายพวกนั้นหน้าด้านจริง ๆ ชอบดูแต่จั่วที่เป็นเสียด

แก่ลูกตา

ผู้แปลเลือกปรับข้อความ “真不害羞” ซึ่งหมายถึง “ไม่อายจริง ๆ” ในต้นฉบับภาษาจีนปรับเป็น “หน้าด้านจริง ๆ” เพื่อให้สอดคล้องกับความรู้สึกของตัวละครในขณะนั้นที่กำลังสับสนด้วยความโศก

2.4 การถ่ายทอดความหมายข้อความที่ตรงเกินไป คือ การถ่ายทอดความหมายออกมาตรงตามต้นฉบับเกินไปโดยไม่มีการเกลาความหมาย ซึ่งการถ่ายทอดความหมายลักษณะนี้จะทำให้เกิดความบกพร่องในการรับสาร ขาดความสละสลวยจนทำให้เสียอรรถรสได้ เช่น

ต้นฉบับ : 你们也看得起我，从来没有骂过我一句半句。

คำแปล : พวกคุณไม่เคยดูหมิ่นข้า แต่ไหนแต่ไรไม่เคยด่าข้าเลยแม้แต่

คำเดียว

ฉบับแปล : พวกคุณไม่เคยดูหมิ่นข้า ไม่เคยด่าข้าเลยแม้สักคำหรือครึ่งคำ

ผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายออกมาตรงตามต้นฉบับ ซึ่งจริง ๆ แล้วน่าจะบอกว่า “แม้แต่คำเดียว” น่าจะเหมาะสมกว่า

จากการศึกษาการถ่ายทอดข้อความพบว่า ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีทั้งการเพิ่มข้อความ ละข้อความ และการปรับข้อความ โดยเฉพาะการปรับข้อความที่พบมากที่สุด ทั้งนี้ทั้งนั้นไม่ว่าจะเป็นการเพิ่ม ลด หรือปรับ ล้วนมีเหตุผลแตกต่างกันตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ขึ้นอยู่กับว่าบริบทต้องการจะสื่อความออกมาแบบไหนแล้วความหมายมีในภาษาไทยหรือไม่ หรือหากถ่ายทอดตรงเกินไปจะเสียอรรถรสหรือไม่ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้แปลที่ต้องรักษาความหมายเดิมไว้ รวมทั้งลีลาการเขียนและความสละสลวยของข้อความ เพราะเหตุนี้จึงต้องการปรับแต่ง โยกย้ายหรือเพิ่มลดข้อความตามความเหมาะสม นอกจากนี้จะเห็นว่าผลการแปลที่ตรงตามต้นฉบับมากเกินไป จะทำให้เสียอรรถรสในการอ่านได้

3. การถ่ายทอดสำนวน ซึ่งเป็นสำนวนจีนที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน วิทย ซึ่งผู้วิจัยได้จำแนกออกเป็นหมวดหมู่ดังต่อไปนี้

3.1 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายตรงกับภาษาไทย ในหัวข้อนี้พบสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความหมายตรงกันกับภาษาไทย เช่น

ต้นฉบับ : 刮着这样的风, 打伞很吃力。

คำแปล : ลมพัดแบบนี้ กางร่มมันกินแรงเหลือเกิน

ฉบับแปล : ลมพัดแรงยั้งี้ กางร่มเดินมันกินแรงเหลือเกิน

สำนวน “กินแรง” ในความหมายสำนวนจีนและไทยตรงกันทั้งโครงสร้างและความหมาย

3.2 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีความหมายคล้ายกับภาษาไทย จากการศึกษาพบว่านอกจากจะพบสำนวนจีนที่มีโครงสร้างและความตรงกับภาษาไทยแล้วยังมีบางสำนวนที่ลักษณะคล้ายคลึงกับสำนวนไทยเช่นกัน เช่น

ต้นฉบับ : 我平常相信‘有志者, 事竟成’的话。

คำแปล : ปกติแล้วฉันเชื่อคำพูดที่ว่า ผู้มีความมุ่งมั่น งานการจะสำเร็จ

ฉบับแปล : ทุกวันนี้พี่เชื่อสุภาษิตบทหนึ่งที่ว่า ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น

ผู้แปลเลือกใช้สำนวน “ความพยายามอยู่ที่ไหน ความสำเร็จอยู่ที่นั่น” มาอธิบายสำนวนของต้นฉบับภาษาจีนที่มีลักษณะคล้ายกัน

3.3 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีตัวเลข พบว่าในฉบับแปลภาษาไทย บ้าน ถ่ายทอดความหมายออกมาโดยไม่ได้ยึดติดตัวเลขที่มีอยู่ในสำนวนจีนนั้น ๆ แต่ถ่ายทอดโดยยึดความหมายหลักของสำนวนนั้นโดยใช้วิธีการปรับข้อความในภาษาไทยแทน เช่น

ต้นฉบับ : 但他自己也并不是一无所得。

คำแปล : แต่ตัวเขาก็ไม่ใช่ว่าจะไม่ได้อะไรเลย (ไม่ได้แม้แต่หนึ่ง)

ฉบับแปล : แต่เขาก็มีใช้ว่าจะไม่ได้อะไรเลย

สำนวน 一无所得 ถึงแม้จะมีคำว่า “หนึ่ง” แต่ผู้แปลเลือกถ่ายทอดข้อความออกมาโดยการปรับข้อความโดยคำนึงถึงความหมายที่แท้จริงแทน

3.4 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างคู่ขนาน เป็นลักษณะการสร้างสำนวนที่น่าชนิดของคำที่เหมือนกันหรือนำคำซ้อนในภาษาจีนมาประกอบกันเป็นสำนวน เช่น

ต้นฉบับ : 左思右想地挨到了天明。

คำแปล : คิดวกไปวนมาด้วยความทุกข์จนฟ้าสว่าง

ฉบับแปล : นอนคิดโน้นคิดนี้อยู่บนเตียง กระสับกระส่ายไปมาจนฟ้าสว่าง

ผู้แปลเลือกอธิบายสำนวน “左思右想” โดยการอธิบายใหม่แต่ความหมายยังคงตรงกับบริบทที่ผู้แต่งต้องการจะสื่อ อาจเป็นเพราะภาษาไทยไม่มีสำนวนที่มีความหมายตรงกับสำนวนจีนสำนวนนี้

3.5 การถ่ายทอดสำนวนจีนที่มีโครงสร้างอื่น ๆ เป็นสำนวนที่สร้างมาจากคำโดดในภาษาจีนมาเรียงกันทีละคำ ซึ่งผู้อ่านสามารถเดาความหมายได้โดยสังเกตจากคำโดดที่นำมาประกอบ ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 如果你母亲要把你嫁给一个目不识丁的俗商。

คำแปล : ถ้าหากว่าแม่ของเธอจะให้เธอสมรสกับพ่อค้าที่ไม่มีความรู้
อะไรเลยคนหนึ่ง

ฉบับแปล : ถ้าหากคุณแม่ของเธอจะให้เธอสมรสกับพ่อค้าที่มึม ๆ คนหนึ่ง

สำนวนในต้นฉบับ “目不识丁” หมายความว่า “คนเขลาที่ไม่รู้ตัวอักษร” ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ให้ความหมายว่า “ที่มึม ๆ” ซึ่งเป็นวิธีการถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับภาษาไทย นอกจากนี้ยังเป็นภาษาไม่เป็นทางการ เหมาะสมกับบริบทที่สนทนากันระหว่างเพื่อน

สามารถสรุปได้ว่า การถ่ายทอดสำนวนจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* สู่อันดับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้น หากในภาษาไทยมีสำนวนที่ตรงกับสำนวนจีนนั้น ๆ ผู้แปลก็เลือกถ่ายทอดความหมายผ่านสำนวนไทย แต่หากในภาษาไทยไม่มีสำนวนที่มีความหมายตรงกันกับสำนวนจีน ผู้แปลจึงจะเลือกวิธีถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความในภาษาไทยเพื่อให้ความหมายในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* สอดคล้องกับต้นฉบับมากที่สุด

4. การถ่ายทอดเครื่องหมายวรรคตอน ผู้วิจัยเลือกวิเคราะห์เครื่องหมายปริศนีย์ (?) กับเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) เป็นหลัก พบว่า หากข้อความที่ถ่ายทอดออกมา มีลักษณะเป็นคำถาม ฉบับแปล *บ้าน* ก็จะกำกับโดยใช้เครื่องหมายปริศนีย์ทันที ในขณะที่ต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* จะค้ำนึ่งว่าคำพูดนั้นมึนัยยะการประชดประชัน เสียดีสิ หรือไม่ หากมึนัยยะดังกล่าวต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* จะกำกับเครื่องหมายอัศเจรีย์แทน ดังตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 哪个高兴给人家做小老婆!

คำแปล : ใครที่ไหนจะยินดีไปเป็นเมียน้อยคนอื่นเล่า!

ฉบับแปล : มีใครชอบแต่งไปเป็นเมียน้อยเขาที่ไหนกัน?

จะเห็นว่าในต้นฉบับภาษาจีนถึงแม้จะมีคำแสดงคำถาม “哪” แต่เนื่องจากเป็นประโยคย้อนถามที่ไม่ต้องการคำตอบ เพราะคำตอบเป็นที่รู้ดีกันอยู่แล้ว ดังนั้นในต้นฉบับจึงใช้เครื่องหมายอัศเจรีย์ ขณะที่ฉบับแปลภาษาไทยใช้เครื่องหมายปริศนีย์ เพราะมีคำที่บ่งบอกถึงคำถาม

5. การเปรียบเทียบกระบวนการถ่ายทอดความหมายผ่านกลวิธีการใช้ภาษา คือ การศึกษาเปรียบเทียบกลวิธีการใช้ภาษาระหว่างต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* กับฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ซึ่งพบว่าในต้นฉบับภาษาจีนนั้น มีกลวิธีทางภาษาที่โดดเด่นมากมาย ซึ่งในฉบับแปลภาษาไทยนั้นก็ได้อถ่ายทอดความหมายออกมาหลายวิธีตามแต่ความเหมาะสม ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปกลวิธีที่น่าสนใจและโดดเด่นจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ออกมาได้ดังต่อไปนี้

5.1 กลวิธีอุปมา คือการสร้างภาพพจน์ด้วยการเปรียบเทียบโดยมีจุดมุ่งหมายจะชี้แจงอธิบาย พุดพาดพิงถึงหรือเสริมให้ดังตามขั้นตามบริบท¹⁰ โดยส่วนมากใช้คำเปรียบว่า ดุจ ราว เหมือน ราวกับ เป็นต้นซึ่งพบว่ากลวิธีการอุปมาที่ปรากฏในต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* นั้นมีการถ่ายทอดออกมาในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ดังต่อไปนี้

¹⁰ สิทธา พินิจภูวดล, *คู่มือนักแปลอาชีพ* (กรุงเทพฯ: บริษัทนานมีบุ๊คส์จำกัด, 2542), หน้า 167.

(1) ในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* มีการถ่ายทอดกลวิธีอุปมาตรงตามต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ทั้งโครงสร้างและคำเปรียบ เช่น

ต้นฉบับ : 灯烛燃得跟白天一样地明亮。

คำแปล : เปลวเทียนส่องสว่างราวกับกลางวัน

ฉบับแปล : แสงไฟสว่างไสวราวกับกลางวัน

จะเห็นว่าในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ถ่ายทอดความหมายทั้งโครงสร้างและคำเปรียบตรงกับต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ซึ่งสามารถบอกได้ว่าลักษณะการอุปมาในภาษาจีนและไทยนั้นมีส่วนที่เหมือนกัน

(2) การเปรียบเทียบตามความหมายของคำ คือการอุปมาผ่านความหมายของคำศัพท์ในภาษาจีน ซึ่งไม่ใช่โครงสร้าง ยกตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 酒令严如军令。

คำแปล : คำสั่งเหล้าเข้มงวดเหมือนคำสั่งทหาร

ฉบับแปล : คำสั่งเหล้าเข้มงวดเหมือนคำสั่งทหาร

พบว่า ในขณะที่ภาษาจีนใช้คำศัพท์มาเป็นกลวิธีการเปรียบเทียบ ซึ่งในภาษาไทยก็ใช้คำศัพท์ว่า “เหมือน” เช่นเดียวกัน แต่ในภาษาไทยจะใช้คำเปรียบลักษณะเดียวกันนี้บ่อยๆ ซึ่งไม่หลากหลายเช่นในภาษาจีน

(3) การเปรียบเทียบที่เป็นเอกลักษณ์ คือการอุปมาที่มีคำเปรียบเป็นเอกลักษณ์ตามสังคมของตัวเอง เช่น

ต้นฉบับ : 像你这样花钱如水，坐吃山空，我问你，还有几年好花？

คำแปล : คนที่ใช้เงินเหมือนน้ำ ถูจจนจบหายแบบแถมเช่นนี้ ฉันถามแกหน่อยว่า จะใช้ไปได้ซักกี่ปี?

ฉบับแปล : แกใช้เงินเป็นเบี้ย ถูจจนจบหายหมดอย่างนี้ ข้าถามแกหน่อยว่า จะใช้ไปได้สักกี่น้ำ?

พบว่า หากมีการเปรียบเทียบที่เป็นเอกลักษณ์ในต้นฉบับภาษาจีน ผู้แปลเลือกถ่ายทอดความหมายโดยการใช้คำเปรียบอื่นที่เหมาะสมกับภาษาไทยแทน ดังตัวอย่างข้างต้นที่ในต้นฉบับภาษาจีนบอกว่า “ใช้เงินเหมือนน้ำ” แต่ในภาษาไทยใช้ข้อความว่า “ใช้เงินเป็นเบี้ย” แทน เพราะคนไทยจะคุ้นเคยกับ “เบี้ย” มากกว่า

เพราะเป็นสิ่งที่ใช้แลกเปลี่ยนแทนเงินตรากันมาตั้งแต่สมัยโบราณเพียงแต่หาง่ายกว่าเงินในปัจจุบันเท่านั้น

จากการศึกษากรณีอุปมาพบว่า ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ส่วนมากจะใช้การเปรียบเทียบผ่านความหมายของคำเช่น เหมือน รวากับ เป็นต้น ในขณะที่ต้นฉบับภาษาจีนมีการอุปมาที่หลากหลายกว่า ไม่ว่าจะเป็นการอุปมาผ่านโครงสร้างหรือความหมายของคำ นอกจากนี้ยังพบว่าผู้แปลเลือกปรับการถ่ายทอดความหมายการอุปมาเพื่อให้สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยในอดีตอีกด้วยเช่น ใช้เงินเป็นเบี้ย เป็นต้น

5.2 กลวิธีอุปลักษณ์ คือการเปรียบเทียบความหมายของสองสิ่งโดยนำความเหมือนและไม่เหมือนของสิ่งที่จะเปรียบเทียบมากล่าว¹¹ ส่วนมากมักจะใช้คำว่า “คือ” หรือ “เป็น” ในการเปรียบเทียบ เช่น

ต้นฉบับ : “譬如二哥，他几乎因为你的屈服就做了牺牲品。”

คำแปล : “อย่างเช่นเจี้ยหมิน เขาเกือบจะกลายเป็นเครื่องสังเวยเพราะการยอมจำนนของเธอ”

ฉบับแปล : “ดูอย่างพี่เจี้ยหมินซิ เขาเกือบกลายเป็นเครื่องสังเวยสูญสิ้นอนาคตของเขาไปเพราะการยอมจำนนของพี่”

จากการศึกษาพบว่า กลวิธีอุปลักษณ์ในภาษาจีนกับภาษาไทยมีลักษณะคล้ายคลึงกัน เนื่องจากมีคำเปรียบ “คือ” หรือ “เป็น” เหมือนกัน เป็นการเปรียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่งที่ปรากฏในต้นฉบับและฉบับแปล

5.3 กลวิธีบุคลาธิษฐาน คือการนำสิ่งต่างๆ ที่ไม่มีชีวิตรวมทั้งความคิด การกระทำ และนามธรรมอื่น ๆ มากล่าวเสมือนเป็นบุคคล¹² ที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้น พบว่า

(1) ถ่ายทอดความหมายตรงกับต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* คือ การที่ผู้แปลถ่ายทอดความหมายออกมามาตรงกับต้นฉบับภาษาจีนทุกประการ ยกตัวอย่างเช่น

¹¹ สุพล เตชะธาดา, ศิลปะการแปลไทยเป็นอังกฤษ (กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด, 2545), หน้า 215.

¹² สิทธา พินิจภูวดล, คู่มีนักรบแปลอาชีพ, หน้า 171.

ต้นฉบับ : 风在空中怒吼。

คำแปล : ลมคำรามอยู่ในอากาศ

ฉบับแปล : ลมคำรามอยู่ในอากาศ

จะเห็นว่าในฉบับแปลภาษาไทยแปลกริยา “คำราม” ตรงตัวตามความหมายของคำในต้นฉบับ

(2) การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ คือกลวิธีบุคลาธิษฐานที่ฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ปรับข้อความจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ซึ่งทั้งสองฉบับมีลักษณะการเป็นบุคลาธิษฐานเหมือนกัน ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 湖水吞下她的身体以后为什么还能够这样平静?

คำแปล : หลังจากน้ำในบึงกลืนร่างหล่นลงไปแล้วยังทำไมยังทำเป็นเงียบสงบอยู่ได้อย่างไรกัน?

ฉบับแปล : น้ำในบึงกลืนร่างหล่นลงไปแล้วยังทำเป็นทองไม่รู้ร้อนได้อย่างไรกัน

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นว่าต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* ใช้คำว่า “平静” หมายความว่าสงบ ซึ่งในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* ปรับข้อความใหม่เป็น “ทำเป็นทองไม่รู้ร้อน” ซึ่งมีความหมายใกล้เคียงกันและไม่ทำให้บริบทเสียหายแต่อย่างใด

(3) การถ่ายทอดความหมายที่ไม่ตรงตามความหมายต้นฉบับ คือการถ่ายทอดความหมายจากต้นฉบับภาษาจีน *เจีย* สู่อันดับแปลภาษาไทย *บ้าน* ที่มีความบกพร่องทางความหมายของคำ กล่าวคือถ่ายทอดความหมายออกมาไม่ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน ยกตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 风开始在外面怒吼，猛烈地摇撼着窗户，把窗格上糊的纸吹打得凄惨地叫。

คำแปล : ลมเริ่มคำรามอยู่ด้านนอก ชัดเขย่าบานหน้าต่างอย่างรุนแรง กระดาษที่ปิดอยู่บนกรอบหน้าต่างถูกกระหน่ำจนส่งเสียงร้องอย่างน่าเวทนา

ฉบับแปล : ลมเริ่มส่งเสียงคำรามอยู่ข้างนอก มันชัดเจนหน้าต่างอย่างรุนแรง กระดาษที่ปิดอยู่บนกรอบหน้าต่างถูกกระหน่ำเสียงจนต้องส่งเสียงโอดครวญอย่างน่าสมเพช

ฉบับแปลภาษาไทย บ้าน เลือกใช้คำว่า “สมเพช” ซึ่งในภาษาไทยมักจะใช้เป็นคำสวดมากกว่า ดังนั้นควรจะปรับใหม่เป็น “เวทนา” หรือ “อย่างโหยหวน” น่าจะเหมาะสมกว่า

กลวิธีบุคลาธิษฐานนั้นสามารถสรุปรวมได้ว่า ในฉบับแปลภาษาไทย บ้าน นั้นมีการถ่ายทอดตรงตามต้นฉบับภาษาจีน เจีย ทั้งโครงสร้างและกริยา และยังมีการปรับข้อความโดยให้สอดคล้องและเป็นการเพิ่มอรรถรสมากขึ้น นอกจากนี้ยังพบว่ามีการใช้คำในกลวิธีบุคลาธิษฐานที่ไม่ค่อยเหมาะสม แต่เนื่องจากความคล้ายคลึงด้านความหมายทางภาษาและบริบท จึงไม่ส่งผลกระทบต่อบริบทมากนัก

5.4 กลวิธีสัญลักษณ์ คือกลวิธีที่นำสิ่งมีชีวิตหรือไม่มีชีวิตซึ่งเป็นตัวแทนหรือสิ่งแทนของอีกสิ่งหนึ่ง¹³ พบประเด็นน่าสนใจดังต่อไปนี้

(1) การถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับ คือการที่ผู้แปลถ่ายทอดคำสัญลักษณ์ตรงกับต้นฉบับภาษาจีน ยกตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 人们躺下来, 取下他们白天里戴的面具。

คำแปล : ผู้คนลงตัวลงนอน ถอดหน้ากากที่พวกเขาสวมใส่ในทิวกาลออก

ฉบับแปล : คนทั้งหลายล้มตัวลงนอน ถอดหน้ากากที่พวกเขาสวมใส่ในทิวกาลออก

ฉบับแปลภาษาไทย บ้าน แปลตรงตามต้นฉบับภาษาจีน เจีย ว่า “หน้ากาก” ซึ่งความหมายแฝงเชิงสัญลักษณ์ของทั้งสองภาษาเหมือนกัน

(2) การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ กล่าวคือในฉบับแปลภาษาไทยมีการปรับข้อความที่เป็นสัญลักษณ์เพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อของสังคมไทย ยกตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 你现在就要脱离苦海了。

คำแปล : ตอนนี้เธอก็ใกล้จะหลุดพ้นจากทะเลทุกข์ไปแล้ว

ฉบับแปล : ตอนนี้เธอก็ใกล้จะจากขุมมรณิกไปแล้ว

¹³ ราชบัณฑิตยสถาน, พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย (กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน, 2545), หน้า 423.

จะเห็นได้ว่าฉบับแปลภาษาไทยเลือกปรับข้อความสัญลักษณ์นั้น ซึ่งต้นฉบับภาษาจีนใช้คำว่า “苦海” แปลตรงตัวหมายความว่า “ทะเลทุกข์” ซึ่งในความเชื่อคนไทยส่วนมากจะสื่อถึงการเวียนว่ายตายเกิด ดังนั้นจึงปรับข้อความใหม่เป็น “ขุมนรก” ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับความเชื่อของคนไทยที่เชื่อเรื่องนรก-สวรรค์ ซึ่งมีอิทธิพลมาจากพุทธศาสนา ซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติ

พบว่า กลวิธีสัญลักษณ์ที่ปรากฏในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* นั้นมีการถ่ายทอดความหมายตรงตามต้นฉบับภาษาจีน นอกจากนี้ยังมีการปรับข้อความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับลักษณะสังคมไทยอีกด้วย

5.5 กลวิธีสำนวน คือการใช้รูปแบบและคำเพื่อเลียนเสียงต่าง ๆ¹⁴
พบประเด็นน่าสนใจดังต่อไปนี้

(1) การถ่ายทอดความหมายที่เป็นเอกลักษณ์ คือฉบับแปลภาษาไทยเลือกใช้คำเลียนเสียงที่มีอยู่ในภาษาไทย โดยไม่ยึดติดกับเสียงเดิมของภาษาต้นฉบับดังตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 钟摆有规律地在摇动, “滴答” “滴答” 的声音好像就在她的心上敲打一样。

คำแปล : ลูกตุ้มนาฬิกาแกว่งไปมาอย่างมีจังหวะ เสียง “ตึกต็อก” “ตึกต็อก” รวาก็จะตกลงไปในหัวใจของหล่อน

ฉบับแปล : ลูกตุ้มนาฬิกาแกว่งไปมาอย่างมีจังหวะ เสียง “ตึกต็อก” ของมันรวาก็จะตกลงไปในหัวใจของหล่อน

จากตัวอย่างข้างต้นเห็นว่าในต้นฉบับภาษาจีนใช้คำเลียนเสียงการแกว่งของลูกตุ้มนาฬิกาว่า “ตีตา 滴答” ซึ่งตรงกับคำว่า “ตึกต็อก” ในภาษาไทย ซึ่งวิธีการนี้เป็นการเลือกใช้คำเลียนเสียงที่เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละภาษา

(2) การถ่ายทอดความหมายโดยการปรับข้อความ คือผู้แปลเลือกถ่ายทอดคำเลียนเสียงในฉบับแปลภาษาไทย *บ้าน* โดยใช้กฎการเลียนเสียงของภาษาจีนถ่ายทอดออกมาในฉบับแปล ตัวอย่างเช่น

¹⁴ เรื่องเดียวกัน, หน้า 302.

ต้นฉบับ : “轰”, “哗啦”, “哗啦”, ……大炮接连放了三次。

คำแปล : “ตูม” “ตูม ตูม” เสียงระเบิดดังติดต่อกันถึง 3 ครั้ง

ฉบับแปล : “ตูม” “ซ่า...ซ่า” ... ปืนใหญ่ดังติดต่อกันถึง 3 ครั้ง

คำเลียนเสียงในฉบับแปลภาษาไทย “ตูม” “ซ่า...ซ่า” ซึ่งกำลังเลียนเสียงปืนใหญ่ในต้นฉบับ แต่เสียง “ซ่า” ในภาษาไทยส่วนมากจะเป็นคำเลียนเสียงน้ำหรือสิ่งของเสียดสีกัน ไม่นิยมนำมาเลียนเสียงระเบิดหรือเสียงปืน แต่เนื่องจากเงื่อนไขทางภาษาจีนของคำว่า “哗啦” ที่สามารถเป็นทั้งคำเลียนเสียงน้ำและของกระทบกัน ดังนั้นฉบับแปลภาษาไทยจึงอาศัยเงื่อนไขนี้ถ่ายทอดเสียงออกมาโดยให้ตรงกับเงื่อนไขของภาษาจีน

พบว่า การถ่ายทอดคำเลียนเสียงในฉบับแปลภาษาไทย บ้าน นั้นมีการเลือกใช้คำเลียนเสียงที่มีอยู่ในภาษาไทยอยู่แล้ว นอกจากนี้พบว่าบางส่วนยังอาศัยเงื่อนไขกฎการเลียนเสียงจากภาษาจีนร่วมในการถ่ายทอดความหมายอีกด้วย

5.6 กลวิธีอติพจน์ คือโวหารภาพพจน์ซึ่งมีข้อความที่กล่าวเกินจริงสำหรับเน้นความ¹⁵ ตัวอย่างเช่น

ต้นฉบับ : 时间过得非常慢, 一分钟就像一年那样地长久。

คำแปล : เวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้าเหลือเกิน หนึ่งนาที่ยาวนานเหมือนหนึ่งปี

ฉบับแปล : เวลาผ่านไปอย่างเชื่องช้า นานที่หนึ่งนานเหมือนปี

จากตัวอย่างข้างต้นจะเห็นว่า การสื่อความหมายโดยกลวิธีอติพจน์หรือการกล่าวเกินจริงปรากฏทั้งในต้นฉบับภาษาจีนและฉบับแปลภาษาไทย นอกจากนี้ยังมีการใช้ข้อความในลักษณะเดียวกัน ซึ่งแสดงให้เห็นว่าลักษณะของกลวิธีชนิดนี้ของทั้งสองภาษามีความคล้ายคลึงกัน

อภิปรายและสรุปผลการวิจัย

การถ่ายทอดความหมายชนิดของคำนั้นผู้แปลอาศัยวิธีการผลออกจากบริบท (Deverbalization) และมีการปรับการแปลบางส่วนเพื่อให้สอดคล้องและ

¹⁵ เรื่องเดียวกัน, หน้า 214.

สมจริงกับบริบทที่ผู้ประพันธ์ต้องการจะสื่อในส่วนของคำศัพท์ที่เป็นชื่อเฉพาะนั้น ผู้แปลอาศัยการทับศัพท์โดยใช้เสียงภาษาอังกฤษโดยสะกดตัวอักษรเป็นภาษาไทย และยิ่งพบว่ามีการแปลโดยการนำชื่อเฉพาะในภาษาจีนมาบัญญัติใหม่โดยให้คงความหมายเดิมและกะทัดรัดมากที่สุด บางส่วนยังพบว่ามีการบัญญัติศัพท์ใหม่โดยใช้เงื่อนไขทางประเพณีของไทยอีกด้วย

รูปแบบการถ่ายทอดความหมายในระดับคำนั้น พบว่า มีการเพิ่มคำ ตัดทอน ปรับเปลี่ยนความหมายใหม่จากต้นฉบับภาษาจีนและการแปลความหมายคำตรงเกินไป ซึ่งรูปแบบที่กล่าวมาข้างต้นนั้นส่งผลให้บริบทมีความชัดเจนขึ้น กะทัดรัดมากขึ้นและทำให้ผู้อ่านสามารถซึมซับในบริบทมากขึ้น แต่ในขณะเดียวกันก็ยังพบข้อผิดพลาดในการถ่ายทอดความหมายผ่านรูปแบบทั้งสี่ประการข้างต้นอยู่บ้าง ซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อบริบท แต่โดยรวมแล้วผู้วิจัยพบว่าผู้แปล มีความประสงค์จะรักษาบริบทเดิม

รูปแบบการถ่ายทอดความหมายในระดับประโยคหรือข้อความนั้นพบว่า มีการเพิ่มข้อความ ตัดทอนข้อความ การปรับข้อความและการถ่ายทอดความหมายข้อความที่ตรงเกินไปเช่นเดียวกันกับระดับคำ ผู้วิจัยพบว่าจากรูปแบบที่กล่าวมานั้น การปรับข้อความเป็นรูปแบบที่ปรากฏมากที่สุด อาจเป็นเพราะโครงสร้างประโยคในภาษาจีนและไทยมีส่วนที่แตกต่างกัน การใช้ภาษาที่มีเฉพาะในวัฒนธรรมความสามารถในการรับรู้ความหมายของแต่ละภาษามีไม่เท่ากันจึงต้องมีการปรับเปลี่ยนข้อความนั้นให้เหมาะสมกับผู้อ่านชาวไทย นอกจากนี้ยังพบว่า การเพิ่มและตัดทอนข้อความนั้นก็ทำให้ข้อความชัดเจน ลดการคลาดเคลื่อนความหมายของผู้อ่านและทำให้เกิดภาพพจน์แก่ผู้อ่านได้ ทำให้ผู้อ่านมีอารมณ์ร่วมกับตัวละครและเข้าใจสถานการณ์ที่เกิดขึ้นอยู่ ณ ขณะนั้นในเนื้อเรื่องได้ นอกจากนี้การตัดทอนข้อความก็สามารถช่วยให้เนื้อหากระชับ รวบรัดเข้าใจง่ายอีกด้วย

การถ่ายทอดสำนวนจีนพบว่า มีทั้งการแปลโดยใช้สำนวนไทยโดยตรง และการปรับข้อความโดยให้ความหมายตรงกับสำนวนจีนที่ต้นฉบับต้องการจะสื่อ และในหัวข้อการถ่ายทอดเครื่องหมายอัศเจรีย์ (!) กับเครื่องหมายปริศনী (?) นั้น พบว่า หากในฉบับแปลภาษาไทยมีคำหรือข้อความที่มีลักษณะเป็นคำถาม ก็จะใช้เครื่องหมายปริศনীกำกับไว้ท้ายประโยคทันที แตกต่างจากต้นฉบับภาษาจีนซึ่งใช้เครื่องหมาย

อัลเจเรียกำกับประโยคที่ถึงแม้จะมีคำสำคัญ (Keyword) เป็นคำถามแต่มีเนื้อหาเสียดสีหรือการประชดประชัน

การถ่ายทอดความหมายผ่านกลวิธีการใช้ภาษาไทยในฉบับแปลภาษาไทยบ้าน นั้น ผู้แปลมีทั้งการแปลโดยตรงทั้งโครงสร้างและข้อความตามภาษาจีน และยังพบว่ามีกรปรับข้อความใหม่ให้ตรงกับความรู้สึกในสังคมไทย ซึ่งมีเงื่อนไข เช่น ศาสนา ความเชื่อ เป็นต้น นอกจากนี้ผู้วิจัยยังพบว่า ถึงแม้บางประโยคหรือข้อความที่ผู้แปลถ่ายทอดความหมายออกมาไม่ตรงกับบริบทภาษาจีน แต่อย่างไรก็ตามผู้แปลยังคงมีเจตนาอนุรักษ์ความหมายต้นฉบับอย่างเต็มที่ เพราะเนื้อหาที่บกพร่องนั้นไม่ได้บิดเบือนบริบทจากต้นฉบับมากนัก

กิตติกรรมประกาศ

“ขอขอบคุณ ทุนอูดหนุนวิทยานิพนธ์ระดับบัณฑิตศึกษา (GRADUATE THESIS GRANT) จากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และรองศาสตราจารย์ ดร. พัชนี ตั้งยีนยง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์”

บรรณานุกรม

- เจ้าพระยาพระคลัง(หน). (2515). ตำนานสามก๊ก. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ศิลปาบรรณาคาร.
- ปาจิน. (2532). บ้าน. แปลโดย วิชา อุตมฉันท. กรุงเทพฯ: ห้างหุ้นส่วนจำกัดพิมพ์วาด.
- ประกาศรี สีหอำไพ. (2538). วัฒนธรรมทางภาษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เผย์ เสี่ยวรุ่ย. 2549. พจนานุกรมจีน-ไทย. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทฤษฎีบริษัทตลาดาพัลลิเคชั่น จำกัด.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2545). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรม อังกฤษ-ไทย. กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.

- วรรรัตน์ พิริยานสรณ์. (2542). การเปรียบเทียบเนื้อเตี้ยอึงสูงยงจ้วนกับมังกรหยก. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต, สาขาวิชาภาษาจีน คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศศรัถิ์ เพชรเชิดชู. (2552). การแปลจีน-ไทยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ลิตธา พิณีภูวดล. (2542). คู่มือนักแปลอาชีพ. กรุงเทพฯ: บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด.
- สุพล เตชะธาดา. (2545). ศิลปะการแปลไทยเป็นอังกฤษ. กรุงเทพฯ: บริษัท สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น จำกัด.
- Zhōu Lìgāng 周立刚. (2008). “Jiā de jiēshòu yánjiū 《家》的接受研究 (การศึกษาการเป็นที่ยอมรับของ นวนิยายเรื่อง บ้าน)”. Master’s Thesis, Graduate School, Hebei University.